

Samgonguskjalið

Fyri at fólk sjálvi kunna gera sær eina meting av grundarlagnum, henda samgonga hevur bygt á, prenta vit her sjálfan samgongusáttmálan:

Fyri at fólk sjálvi kunnu gera sær eina meting av grundarlagnum, sum henda samgonga hevur bygt á, prenta vit her sjálfan samgongusáttmálan.

Førdur verður ein figgjar- og búskaparpolitikkur, ið kann roynast sum sterkt stóði undir framhaldandi útbýgging í almennum- og vinnulivsmálum.

Eftir førumuni verður roynt at tarna og vinna á inflatiónsvøkstrinum.

Sýnt verður størsta varsemi í almennu peningánýtisluni og lætt verður um skatta- og avgjaldsbyrðir teirra inn-tøkuveiku.

Øllum stættum verður víssað rimuligum part av tjóðarúrtøkuni.

Vinnulivsútbýggingin hevur sum høvuðsendamálið at tryggja arbeiði til allar hendur.

I øllum politikki landsstýrisins verður strembað imóti menning tjóðskaparliga, sosialt, fyrisitingarliga, mentunarliga og á annan hátt.

1. Fiskivinnumál

Til økan av figgjarmegini verður hildið fram við endurnýggjanini av fiskiskipaflothanum. Serligur dentur verður lagdur á fjóltáttan og umlegging til broyttar veiðumstøður. Miðað verður imóti at útbýgja heimaflotan, so úrtøkan hjá bátum og útróðrarmonnum verður mest møguleg. Samstundis verður virkað fyri, at tey rættindi, ið fáast á fjarleiðum, verða troytt á rasjonellan hátt.

Neyðugt kanningararbeiði á nýggjum leiðum og av nýggjum veiðuhættum verður framt.

Dentur verður lagdur á at økja útflutningsvirðið av fiskavørum til at tilvirka veiðuna meira heima.

Reglurnar um prisaseting og studningsveitingar verða endurskoðaðar. Fiskimonnum og tí almenna verður tryggjað best møgulegt innlit í fiskasølumál.

2. Fiskimarksmál

I samljóði við alheims framtøkuna í havrættarmálum verður í 4 ára skeiðnum virkað fyri, at føroyingar fáa størri vald á egnum grunnum, herundir at steynt verður i-

móti fiskimarksútflyting í tráð við ta útflyting, ið aðrir fremja.

I havrættarsamráðingum verður tikið undir við hugtakinum um 200 fjórðinga búskaparligt øki, men ásannandi, at okkara grunnar við núverandi veiðufloata og fiskavirðis í løtuni ikki nækta veiðutervi føroyinga, verður á altjóða stigi virkað fyri, at lond í slíkari serstöðu sum Føroyar framvegis eiga framhjárættindi til veiðu á teimum búskaparligu økjum hjá londum, sum eru betri fyri, hvat vinnumøguleikur viðvíkur.

Føroyingar taka beinleiðis lut í øllum samráðingum í fiskivinnu- og havrættarmálum.

Verða fiskirættindi okkara munandi skerd orsakað av einvísing til tøk- um á leiðum, har føroyingar nú vanligar royna, herundir á Norðsjóarleiðunum, tekur samgongan slíkar avleiðingar av hesum, at Føroyar ikki verða eftirbátur í fiskimarksútflytingum.

3. Bygdamenn-ingarpolitikkur og alment initiativ innan idnað v.m.

I bygdam og økjum í landinum, har lítið arbeiði er, verður kannað, hvat virksema er best hóskaði.

Tryggjast má, at ein veruligur bygdamenningsarpolitikkur (egnsudviklingspolitikkur), sum fevnir øll øki í landinum, verður førdur, og kann landið ganga á odda í útbýgging, har einstaklingar ikki rokka.

Verður almennur egin-peningur settur í virkir, skal almenna ávirkanin samsvara hesum.

Virkir, sum hava serligan arbeiðsskapandi týdning, mugu ikki stóðga vegna figgjar- ella aðrar kreppur. I tilvikum færr landsstýrið heimild til at skipa fyri, at raksturur heldur fram, meðan orsøknir til trupulleikarnar og møguleikarnir framyvir verða kannaðir.

Um skip koma í líknandi støðu verður í hvørjum einstøkum føri avgerð tikið, um og hvussu raksturur kann halda fram.

Er viðurkendar veruligur tørvur á sáttmálum til føroyskar skipasmiðjur og tørvur á ávísing skipaslogum av hóskaði slagi,

kann landið ella stovnur undir landinum skipa fyri sáttmálum um bygging av skipum í Føroyum.

Studningsláníni til skipabygging verða heilt ella lutvíst umløgð til lagalig rentulág langfreistað lán.

Farmaskipabygging verður at stuðla við serligari veðhaldsloggávu.

4. Handilsmál

Kannað verður um týðandi vørubólkar kunnu útvegast brúkarunum bilígari.

Kooperativ samtøk inn- annflutning av byggitilfari og skipaútgær kunnu fáa iløgustuðul ella almenn veðhald fyri størri innkeypum, um vørurnar á henda hátt fáast brúkarunum bilígari.

Undir serligum umstøðum kunnu heimildir gevast til almenn innkeyp av størri vørugøðum.

Hitt almenna stuðlar føroyskar handilsfyrirtek soleiðis, at í mesta mun sleppst undan útlendskum millumhandlarum.

5. Landbúnaður

Rikin verður landbúnaðarpolitikkur við tí fyri eyga, at framleiðslan kann verða økt og landbúnaðurin gerast ein meira lønandi vinna.

Samvinnan millum ta almennu umsitingina og stovnar innan landbúnaðararbeiði verður útbýgd, m.a. við at reglurnar fyri virksemað hjá royndarstöðini og jarðararðnum verða endurskoðaðar.

Virkað verður fyri, at búnaðarjorð verður í nýtslu hjá jarðarbrúkarunum á staðnum, tí verður spurningurin um uttanbiggjarjorðina framvegis at taka til umhugsunnar.

6. Búskaparmál-Landsbanki

Sum eitt lið í stýringini av figgjar- og búskaparmálum hevur landsstýrið reguligar samráðingar við láni- og peningastovnar landsins og vinnufeløg.

Lóg um stovnsseting av landsbanka og reglugerð fyri virki hansara verður at samtykkja, og verður tí skundað undir arbeiðið í landsbankannevndini.

Bankin skal rokja allar vanligar tjóðbankauppgávur, tó uttan rætt til seðlútgávu.

Føroyska krónuvirðið verður framvegis tað sama sum hitt danska.

Landskassalán og lán veitt av almennum stovnum verða umsitin av landsbankanum í tann

mun, hetta verður hildið hóskaði.

Landsbankin tekur i-móti innskoti frá føroyska postverkinum.

Útvegað verður umsitingini best møgulegar umstøður at meta og viðgera almennu figgjarættanin, so neyvt samsvar verður ímillum játtanir og nýtslu.

Meirnýtsla, góðkend av figgjarnevndini, verður jættað á eykafiggjarlóg.

7. Pris- og lønarmál

Við effektivum priseftirliti verða hækkingar í vøruprisum tálmaðar.

Avleiðingarnar av av-tøku av innflutningsgjaldinum á ymsum vørubólku verða kannaðar.

Pristalsskipanin verður broytt, soleiðis at teir ymsu hættirnar fyri prís-javning geva lønarstætt- unum sama endurgjald í krónum fyri prishækking.

I hesum sambandi verður pristalsgrundarlagið at fullfiggja og taka í nýtslu í 1975; samstundis verður grundtalið 100.

Skundað verður undir nevndararbeiði viðvíkjandi samskipan av teim ymsu almennu lønarlog- unum. Alment lønt fólk í Føroyum kunnu bert fáa løn sína viðgjörda í samráðingum millum hitt almenna og føroysk yrkisfeløg.

Tryggjað verður at eins løn verður latin fyri sama arbeiði.

8. Skattamál

Øll skatta- og tollloggávan verður endurskoðað og nýskipað, og skatturin á lág- og meðallinntøkum verður lækkaður.

Kommunuskattskipanin verður broytt, so ó-javni ikki verður í viðgerðini av skattleggjandi grundarlagnum í teim ymsu kommununum.

Umhugsað verður at javna inntøkgundarlagið hjá kommunum yvir ein grunn.

Avskrivningarlógin verður broytt soleiðis, at avskrivningar koma vinnuni heldur enn einstaklinginum tilgøðar. Miðað verður imóti felagsformum, sum fremja hetta. Nýggj skattaskipan fyri partafeløg verður tí gjord.

9. Íbúðamál

Atstøðurnar at fáa sær egin hús ella íbúð og sita við teimum verða lagaðar so, at eisini fólk við lágum inntøkum hava henda møguleika.

Lánið til húsa- og íbúðabygging verða gjord langfreistað og bilíg m.a. við framhaldandi og økt- um studningi til húsa-lánsgrunnin. Grund- stykkjaprisurin verður

finnig í eina rimuliga legu, m.a. við at tað almenna virkar fyri øktum útboði av byggitendi og rekur miðvísan byggitendur- politikk og fremur býar- planlegging.

10. Sosialmál

Sosiala tryggin verður framhaldandi útbýgd m.a. við at fingin verður sjúk- radagpeningaskipan fyri tímalent fólk.

Virkað verður fyri at loysa spurningin, um arbeiðsloysistrygging.

11. Skúla- og mentunnarmál

Hildið verður fram við útbýggingini av fólka- og framhaldsskúlanum, vinnuskúlanum, sjómanna- skúlanum, fróðskapar- setrinum og øðrum skú- um við tí endamáli at skapa bestu og fjølbroytt- astu útbýgvingarmøgu- leikar heima, og verður dentur lagdur á at laga skúlskapin eftir føroysk- um viðurskiftum.

Skundað verður undir arbeiði við útgávu av fø- royskum skúlabókum, og útgávu av yrkisbókment- um, føgur bókmentum og øðrum bókum verður stuðlað.

Bøtt verður um korini hjá rithøvundum og list- arfólki at virka og skapa innan tær ymsu listar- greinirnar.

Gjerd verður ungdóms- og fritíðarloggáva, sum m.a. skapar betri møgu- leikar fyri fritíðararbeiði og trivnað á bygdunum.

Útvarpið verður útbýgt og møguleikar skaptir fyri fjølbroyttum innihaldi og longri senditíð. Arbeitt verður framvegis fyri stovnsseting av sjónvarpi.

12. Samferðslumál

Strandferðslan og sam- ferðslan á landi verða samskipað og útbýgd eftir fastari ætlan.

Tænastuna (service) hjá postverkinum, telefon- verkinum og strand- ferðsluni verður at sam- arbeiða.

Hildið verður fram við sambinding av bygdam, økjum og oyggjum.

Studningsveitingarnar til kommunurnar verða endurskoðaðar við figg- arevnum hjá teim ein- stökum kommununum í huga.

Miðað verður imóti at fáa innanoyggja flúgvig í lag, og tryggjað verður, at føroyingar kunnu fara undir at reka millum- landaflúgvig. Virkað verður fyri at betra møgu- leikarnar fyri flutningi av ferðafólki sjóvegis millum landa.

13. Orkumál

Miðað verður imóti at út- veiga lagaliga figgjan til

útbýgging av orkufram- leiðsluni.

Landið luttekur í figg- ingini av oljugoymslurúmi til nýtsluna í rimuliga langa tíð.

Tryggjað verður al- menn vegleiðing, so mest møguleg sparing í orku- nýtsluni fæst í lag.

Virkað verður við lóg- gávu fyri at fyrbygja dálking av havinum og á landi.

14. Fyrisitingarmál

Almenna umsitingin verður framhaldandi útbýgd, soleiðis at hon í størri mun kann umsita bæði sermál og felagsmál sum ætlað sambært § 9 í heimastýr- slógini.

Tryggjað verður at øll føroysk skúlamál, undir- grundsmál og postmál verða umsitin av heima- stýrinum.

Postverkið verður yvir- tikið alt fyri eitt, og sam- ráðingur verða við ríkis- stýrið um yvirtøku av undirgrundini (herundir havbotninum) og skúla- umsitingini.

Nýggj vallóg, sum m.a. betur samsvarar fólkatá- lani í ymsu valdomun- um, verður gjord.

Spurningurin um nýtt lógtingshús verður greiddur.

15. Uttanríkismál

Viðskifti Føroya við EF er framvegis grundað á lóg- tingssamtýktina frá 25. januar 1974 um, at heima- stýrið ikki kann mæla til føroyska luttøku í EF.

Støða meirilutans til hernaðarlígar samgongur er grundað á lógtings- samtýktina frá 19. august 1970, og virkað verður fyri, at hon verður framt.

Arbeitt verður fram- vegis fyri javnbjóðis um- boðan í Norðurlandaráð- num.

Lógrættumyndugleiki til verjuskip okkara verður at kunngera øðrum londum.

I øllum uttanríkismál- um, sum viðvíkja Føroy- um, luttaka føroyingar sjálvir í samráðingum teimum viðvíkjandi og í viðgerð teirra.